

# עלון בנגינות מזמור עיר

בס"ד

כניסת שבת  
8:16

הוצאה לאור:  
יצחק חלבה  
052-6025436

גיליון מס' 1071 יח' מנחם אב תשפ"ו

## עקב

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

אנחנו נמצאים כעת בתקופת פגרה מהלימודים המוכרת בקרב בני הישיבות כ'בין הזמנים', תקופה בה שוהים בבית עד תחילת הזמן החדש - ראש חודש אלול. ואע"פ כן אין 'פסור' מעסק התורה גם בתקופה זו; אומנם חייבים לחדש את הכוחות כדי לחזור במלא המרץ ללימוד אך הקשר עם הלימוד חייב להמשיך להיות הדוק, אחרת הסכנה הגדולה היא כפי שדרשו חז"ל על הפסוק שבפרשתנו: **"וְהָיָה אִם שִׁכַּחְתָּ תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ"** (דברים ח, ט) **"אם התחלת לשכוח סופך שתשכח כולה, שכן כתיב במגילת (חסידיים) אם תעזבני יום - יומיים אעזבך"** (רש"י יא, יג).

לימוד התורה הינו הכרחי כדי להשיג אהבת ה'. בספר החינוך מובא קטע מה'ספרי' בו דרשו חז"ל: **"וְאֶהְבֶּתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ"** (שם ו, ה) **"לפי שנאמר 'ואהבת' איני יודע כיצד אוהב אדם את המקום, תלמוד לומר 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך', שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם, כלומר, שעם התבוננות בתורה תתישב האהבה בלב בהכרח"** (מצוה תיח) נמצא שעל מנת לקבוע בלבנו אהבת ה' אין לנו דרך אחרת אלא לימוד ועסק התורה; מי שמתאמץ בהבנת הגמרא בבבא מציעא האם הרוכב על בהמה קונה אותה (ברכיבא עליה) או המנהיג אותה זוכה בקניינה, הרי לו הבטחה מפורשת שיאהב את ה', למרות שלא יבין מה הקשר בין הלימוד לאהבת ה'. ואם אכן ישתדל בעסק התורה **"וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ"** (שם ו) אם באמת ידאג להכניס את 'הדברים האלה' אל תוך לבו, אזי מובטח לו ש'והיו...על לבבך', הדברים ייחרטו בעמקי לבו. כך מסביר מו"ר הרב נבנצל שליט"א.

הסוד הגדול להצלחת יישום מצוה זו הוא מה שדרשו חז"ל על הפסוק הפותח את הפרשה השנייה של קריאת שמע המופיעה בפרשתנו: **"וְהָיָה אִם שִׁכַּחְתָּ תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ"** (שם יא, יג) **"אם שָׁמַע בִּישָׁן תִּשְׁמָעוּ בְּחַדָּשׁ"** (רש"י) מסביר הר"א מזרחי (מובא בשפתי חכמים) **"אם תחזור על לימודך ששמעת, תתחכם בו ותבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים"** (כך פירש רש"י במסכת סוכה מו:).

חז"ל הפליגו בשבחים על מעלת קריאת שמע. בפרשת משוח מלחמה, הממונה לדבר אל החיילים היוצאים למלחמה ערב יציאתם אומר להם: **"שָׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתֶם קָרַבְתֶּם הַיּוֹם לְמִלְחָמָה עַל אֲבִיכֶם"** (דברים כ, ג) לכאורה הפתיחה 'שמע ישראל' מיותרת שכן הכהן משוח מלחמה עומד ומדבר אל העם המקשיבים לו, ממילא אין צורך לפנות אליהם על מנת שיקשיבו.

אלא שכאן רמזו הרעיון: הכהן המשיח רומז בנאומו ללוחמים: גם אם אין בידיכם אלא זכות קריאת שמע בלבד, **"כדאי אתם שיושיע (הקב"ה) אתכם"** (סוטה מב.) כפי שהפסוק מעיד: **"כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָיָה עִמָּכֶם לְהִלָּוֶם לָכֶם עִם אֲבִיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם"** (שם ד) דהיינו, אם הלוחמים אומרים קריאת שמע כראוי הרי שדבר זה מעורר זכות גדולה בשמים.

אלא שלא תמיד פנויים הלוחמים בזמן מלחמה לומר קריאת שמע בכוונה כפי שאומרים בבית הכנסת בזמן שלוה ומנוחה. כך מעידים על מלחמת יום הכיפורים, שאפילו כשהיה זמן

להתפלל, טרדת הלחימה והמתח המלווה אליה הקשו מאוד על הריכוז. למעשה זה היה אחד מתכסיסי המלחמה של גלית; מובא בספר שמואל: **"וַיֵּצֵא הַפִּלִּשְׁתִּי הַשֶּׁכֶם וְהָעֶרֶב וַיִּתְּנֵם אֶרְבָּעִים יוֹם"** (שמואל א יז-יח) מכאן דרשו חז"ל: **"אמר ר' יוחנן כדי לבטלן מקריאת שמע שחרית וערבית"** (סוטה מב:) נמצאנו למדים איזה עוצמה אדירה יש בקריאת שמע עד כדי שהאויב פחד מהשפעתה בהכרעת המערכה.

אם כן, במקרים כאלה של מתח וטרדת מלחמה אין מנוס אלא שהעורף יסייע בעד החיילים; הם יכולים לקבל עול מלכות שמים ועול מצוות שבקריאת שמע בכוונה שה' - שכעת הוא רק **"אֱלֹהֵינוּ"** יהיה בקרוב **"ה' אֵלֵינוּ"**, דהיינו תתגלה מלכותו על כל אומות העולם כאחד.

נמצא שהעורף מסוגל לחזק בפועל את אמונתנו זו, ובכך הלוחמים יכולים להתחזק מול האויב. כמובן שכל לימוד תורה מחזק וחייבים להתחזק בו אלא שקריאת שמע הוא אבי אבות לימודי התורה.

עלינו לדעת שבנוסף לקבלת עול מלכות שמים ועול מצוות, יש בכוח קריאת שמע שחרית וערבית לחסן אותנו מפני השפעתה ההרסנית של אמצעי התקשורת המחזירים לאנשים השקפה מוטעית, זרה ליהדות, שכן שם שמים אינו מוזכר כלל וכלל בשידורים ובמקומם הביטויים הנשמעים הם בסגנון 'למרבה המזל', או 'במקרה' וכד'; בנוסף לכך אנו שומעים שארה"ב החליטה כך וכך, או ששר פלוני הציע הצעת חוק מסוימת בכנסת, ושאר אמרות כאלו המרמזות לנו שמעבר לאמונתנו עתידית היומין הדוגלת בבורא אחד ויחיד, ישנם גורמים נוספים המקבלים החלטות ומנהלים את העולם כאילו ללא התערבותו. והנה התורה מלמדת אותנו שפעמיים ביום אנו צריכים להצהיר במרבית הכוונה שהקב"ה הוא זה שמנהיג את העולם, ושאינו כוח היכול לפעול ביקום ללא רשותו. כשמחזירים אל תוך לבנו שהוא היוצר והוא הפועל ומפעיל את הבריאה או אז מצליחים להבין ששום גורם בעולם אינו מחליט החלטה כלשהיא ללא שתוכננה בקפדנות על ידי חי העולמים, והוא זה שמוציא אותה לפועל על ידי שלוחים רבים ומגוונים, ולרוב גם ללא ידיעתם מקיימים גזירת המלך; ורק אז מסוגלים להפנים את הנאמר על יד משה רבינו: **"וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם וְהָשַׁבְתָּ אֶל לְבָבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשֵׁמִים מְבֹעֵל וְעַל הָאָרֶץ מִתְנוֹת אֵין עוֹד"** (דברים ד, לט).

והנה מוסיף הרב, עיקר הכוונה בקריאת שמע צריכה להיות בפסוק הראשון, שכן מי שלא כיוון ב'שמע ישראל' אינו יוצא ידי חובתו (שו"ע או"ח ס, ה) אולם הכוונה אינה שווה לכל יהודי. פירוש הדברים: מי שיכול להשיג כוונות האר"י ז"ל וכד' הריהו חייב בכך ואינו יוצא ידי חובתו בפחות מכך; אך מי שאינו יודע להשיג דרגות כאלו, הריהו חייב להתאמץ ולכוון עד היכן שידו משגת. יוצא אפוא שהחוב מתחלק לדרגות שונות וכל אחד חייב להתאמץ לפי מדרגתו ומעלתו (רעיון זה אמר הרב בשם 'חזון איש').

נמצאנו למדים שעוצמת קריאת שמע שחרית וערבית היא כל כך גדולה שכדאי וראוי והגון לנו להשקיע את מלוא המאמצים כדי להשיג רמה גבוהה של ריכוז בקריאתה, ודבר זה טוב בעיקר לנו שכן יעזור לפתח בלבנו אהבתו ויראתו יתברך.

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן ריבה זצ"ל

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרשין בן ברנדור, דניאל בן שרה, שמחה דניאל בן שמואל ושרה, יצחק בן מוזל טוב, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילון בן מרים, גיל יצחק בן כוכבה, אברהם חולי בן שמחה, דניאל משה בן פרננדה, מרת אמי אולגה בת קלרה, מיכל בת אורלי, דונה דניז בת זוהר, מרים קוקי בת הלנה ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: [jalabe2013@gmail.com](mailto:jalabe2013@gmail.com) ללא תשלום לזכויו הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד